

mobbig

onaltıonsekizmayısikibinyirmibes
deümimarlık faköltesi mimarlık bölümü

özgür.lüklerin ilanı insası

. sonuç raporu .

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
MİMARLIK BÖLÜMÜ

**Mimarlık Akreditasyon Kurulu (MİAK) kurucu üyesi ve başkanı olarak
MOBBİG58’de aramızda olan, değerli katkılarıyla iz bırakan,
ancak buluşmadan kısa süre sonra kaybettiğimiz
Sayın Prof. Dr. Orhan HACIHASANOĞLU’nu saygıyla anıyoruz.**

içindekiler

- 1. MOBBİG 58** Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu Davet Mektubu
- 2. MOBBİG 58** Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu Genel Bilgilendirme
- 3. MOBBİG 58** Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu Toplantı Çağrı Metni
- 4. MOBBİG 58** Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu Toplantı Programı
- 5. MOBBİG 58** Atölye Raporları

5.1. ATÖLYE 1.

Özgünlüğün/Özgürlüğün Pratikleri: Özgünlüklerin İlanı, Özgürlüklerin İnşası

5.2. ATÖLYE 2.

Özgünlüğün/Özgürlüğün Aktörleri: Özgünlüklerin İlanı, Özgürlüklerin İnşası

5.3. ATÖLYE 3.

Özgünlüğün/Özgürlüğün Bağlamı: Özgünlüklerin İlanı, Özgürlüklerin İnşası

1. MOBBİG 58 Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu Davet Mektubu

MOBBİG buluşmaları, Türkiye'deki mimarlık bölümlerini bir araya getiren mimarlık eğitiminin tüm boyutları ile ele alındığı ve tartışıldığı değerli bir birlikteliktir. Elli yedi buluşmayı geride bırakan MOBBİG toplantılarında, mimarlık eğitimi, eğitimin aktörleri, ders programları, eğitim yaklaşımları, akreditasyon, eğitim-meslek pratiği ilişkisi gibi konular gündeme gelmiştir. Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümünde gerçekleştirilen MOBBİG56'da "Mimarlık Eğitiminde Yeni Nesil Öğrenme" konusu kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. O günlerde tüm mimarlık bölümleri ders programlarındaki seçme dersleri YÖK'ün istediği %25'lik orana çekmek üzere çalışmalarını sürdürmekteydi. Söz konusu zorunluluğun sonuçlarını tartışırken acaba bir sonraki toplantıda "şablon" üzerinden ilerleyebilir miyiz düşüncesiyle bu yılki toplantı temasını belirledik. Amacımız, bu tema üzerinden kendi okullarımızdaki özgün(r)lüklerimizi nasıl inşa/ilan ettiğimizi anlamak, birbirimize aktarmak, birbirimizi tanımak...

1996 yılında **MOBBİG02**'ye, 2008 yılında **MOBBİG26**'ya ev sahipliği yapan **Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü** olarak, **MOBBİG58** toplantısına katılan tüm bölümleri burada ağırlamaktan onur duyuyoruz.

Hoş geldiniz...

Prof. Dr. Hikmet Gökmen
DEÜ Mimarlık Bölüm Başkanı

2. MOBBİG 58 Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu Genel Bilgilendirme

Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu'nun 58. toplantısı 16-18 Mayıs 2025 tarihlerinde Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü ev sahipliğinde İzmir'de **"Şablon: Özgünlüklerin/Özgürlüklerin İlanı - İnşası"** teması ile gerçekleştirilmiştir. Tema kapsamında **Özgün(r)lüğün Pratikleri, Özgün(r)lüğün Aktörleri ve Özgün(r)lüğün Bağlamı** alt başlıkları üzerinden kurgulanan MASA'lar ile bütünleşik-üretken bir atölye modeli uygulanmıştır.

MOBBİG 58 Toplantısı hazırlık süreci Bölüm Başkanlığının koordinasyonunda oluşturulan Düzenleme Kurulu tarafından yürütülmüştür. Bu kapsamda davet mektubu MOBBİG üyesi tüm bölüm başkanlarına, ilgili MİAK ve MİDEKON üyelerine iletilmiştir. Toplantı sürecinde planlanan bütünleşik-üretken atölye modelinin üç alt başlığına ilişkin öncelikli katılım tercihleri katılımcılardan alınmış; dengeli dağılım ilkesi gözetilerek alt çalışma başlıklarıyla ilişkili Atölye MASA'ları toplantı öncesinde oluşturulmuş ve katılımcılara duyurulmuştur.

Tüm süreç Prof. Dr. Canâ BİLSEL, Prof. Dr. Gülsu ULUKAVAK HARPUTLUGİL ve Doç. Dr. Nisa SEMİZ'den oluşan MOBBİG Koordinasyon Kurulu ile iletişim içerisinde yürütülmüştür. Konu seçimi, programın oluşturulması ve bölüm başkanları haricinde davet edilecek kişilerin belirlenmesi gibi başlıklarda MOBBİG Koordinasyon Kurulu'nun görüş ve önerileri dikkate alınmıştır. Önceki dönem MOBBİG Koordinasyon Kurulu üyesi Prof. Dr. Nilgün KULOĞLU da katkılarıyla sürece destek vermiştir. Ayrıca Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanlığı ve Dekan Prof. Dr. Tutku Didem ALTUN, hazırlık sürecinde ve toplantı boyunca her aşamada destek olmuş; bir atölye moderatörlüğünü üstlenerek toplantıya etkin katkı sağlamıştır.

Toplantının birinci günü, açılış konuşmalarının ardından gerçekleştirilen ikinci oturumda; **“MİDEKON Gündemindeki Çalışmalar (2021-2025)”**, **“Mimarlıkta Yetki ve Sorumluluk Üzerine Güncel Tartışmalar”**, **“Atölye Kurgusu Hakkında Bilgilendirme”** ve **“MOBBİG 58 İzmir Mimarlık Okulları Öğrenci Buluşması Aktarımı”** başlıklı sunumlar yapılmıştır. Üçüncü oturumda ise **“MİAK ve Akreditasyon”**; **“Mimarlık Akreditasyon Kurulu ve Akreditasyon Süreçleri”** ile **“Mimarlık Akreditasyon Derneği MİAK 2024-25 Çalışmaları”** başlıklı sunumlara yer verilmiştir. Aynı oturumda **Tüzük Oylaması** (Ek.1 Tüzük) ve **MİAK-MAK Üye Seçimi** (Ek. 2 Seçim Tutanağı) gerçekleştirilmiştir.

Toplantının ikinci günü, atölye çalışmaları ve kapanış oturumuna ayrılmıştır. Tema ve alt başlıklar çerçevesinde belirlenen sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin tartışıldığı atölye sürecinde, tüm katılımcıların her bir alt başlıkla ilişkili çalışmalarda aktif biçimde yer alabildiği bütünleşik, üretken ve kapsayıcı bir çalışma ortamı sağlanmıştır. Atölye çalışmalarına ilişkin raporların hazırlanması, sunulması ve tartışılmasının ardından atölye süreci tamamlanmıştır.

Kapanış oturumunda iki günün genel değerlendirmesi yapılmış; toplantının sonunda bir sonraki MOBBİG toplantısının Mayıs 2026’da Bursa Teknik Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

3. MOBBİG 58 Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu Toplantı Çağrı Metni

Şablon: Özgünlüklerin-Özgürlüklerin İlanı-İnşası

Eğitim, araştırma ve uygulama pratiklerinin asgari niteliğini sağlamak için şablonlara başvurulur. **Şablonlar** standartlarla, kriterlerle, yönergelerle, yönetmeliklerle işler; tablolarla, çizelgelerle kontrol altında tutulur. **Herkes için, her yerde eşit ve adil haklar** gözetilirken yapılması-yapılmaması, uyulması-uyulmaması, uyumlanması gerekenler belirlenir. Ancak tüm bu gerekliliklerle **şablonlar katılaşmaya meyleder. Hem de her şey, her an değişiyor, dönüşüyor, bulanıklaşıyor...** Zemin her zamankinden daha fazla kayganken!

Kaygan zeminde yol almak zordur. Ama her zorluk kendi yaratıcı boşluklarını açma ihtimalini ve potansiyelini içinde barındırır, özgürlükler bu boşluklarda üretilir. **Mimarlık okullarının alamet-i farikası** sahip olduğu **özgünlükleri** ilan ederken, **katılaşmaya meyleden şablonlar** içinde/üzerinde/dışında/ötesinde **özgürleşebildiği yaratıcı boşluklarda yeni özgünlükler** inşa edebilmesidir.

Belirsizlikler ve çelişkiler evreninde **şablonlar içinde/sınırında/dışında, şablonlarla birlikte/şablonlara rağmen** mimarlık okulları kendi **özgünlüklerini - özgürlüklerini** nasıl, kimlerle, ne zaman ve nerede inşa etti/ediyor/edecek?

Eğitim-araştırma-uygulama alanlarında;

özgün(r)lüğün pratikleri

Özgünleşme/özgürleşme imkânları nasıl üretilir?

[müfredat] [yöntemler] [taktikler]

[araçlar] [yapma biçimleri] [kesişimler]

özgün(r)lüğün aktörleri

Özgünleşme/özgürleşme kimlerle birlikte mümkün kılınır?

[öğrenciler] [akademisyenler] [mezunlar] [yöneticiler]

[kurumsal aktörler] [meslek odaları] [sivil toplum örgütleri]

[değişen-dönüşen rolleri][işbirlikleri] [dayanışma]

özgün(r)lüğün bağlamı

Özgünleşme/özgürleşme ne zaman ve nerede doğar?

[ulusal - uluslararası - yerel bağlam]

[dönem boyu-yaşam boyu eğitim]

[eğitim coğrafyaları][stüdyo, üniversite, kampüs, kent-kır]

4. MOBBİG 58 Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu Toplantı Programı

gün 1_16 Mayıs 2025

10.00-10.30 KAYITLAR

Mekân: DEÜ Mimarlık Fakültesi Fuayesi

10.30-12.00 1. OTURUM_AÇILIŞ KONUŞMALARI

Mekân: DEÜ Mimarlık Fakültesi Konferans Salonu

Prof. Dr. Hikmet GÖKMEN _ DEÜ Mimarlık Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Didem AKYOL ALTUN _ DEÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Cana BİLSEL _ MOBBİG Koordinasyon Kurulu

Prof. Dr. Bayram YILMAZ _ DEÜ Rektörü

12.00-13.00 ÖĞLE YEMEĞİ

13.00-14.15 2. OTURUM

Mekân: DEÜ Mimarlık Fakültesi Konferans Salonu

MİDEKON Gündemindeki Çalışmalar: Aralık 2021 - Mayıs 2025

Prof. Dr. Neriman ŞAHİN GÜÇHAN_MİDEKON

Mimarlıkta Yetki ve Sorumluluk Üzerine Güncel Tartışmalar

Prof. Dr. Zeynep ERES ÖZDOĞAN_Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu

Atölye Kurgusu Hakkında Bilgilendirme

Doç. Dr. F. Feyzal ÖZKABAN_DEÜ Mimarlık Bölüm Başkan Yardımcısı

MOBBİG58 İzmir Mimarlık Okulları Öğrenci Buluşması Aktarımı

Dr. Öğr. Üyesi Nurten ÖZDEMİR GÖKMEN, Araş. Gör. Fulya SELÇUK,

Araş. Gör. Damla ÖZSÖYLER_MOBBİG58 Öğrenci Buluşması Moderatörleri

1. Oturum

Prof. Dr. Hikmet GÖKMEN
DEÜ Mimarlık Bölüm Başkanı

2. Oturum

Prof. Dr. Neriman ŞAHİN GÜÇHAN
MİDEKON

Prof. Dr. Didem AKYOL ALTUN
DEÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Zeynep ERES ÖZDOĞAN
Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu

Prof. Dr. Cana BİLSEL
MOBBİG Koordinasyon Kurulu

Doç. Dr. F. Feyzal ÖZKABAN
DEÜ Mimarlık Bölüm Başkan Yardımcısı

MOBBİG58 İzmir Mimarlık Okulları Öğrenci Buluşması Aktarımı

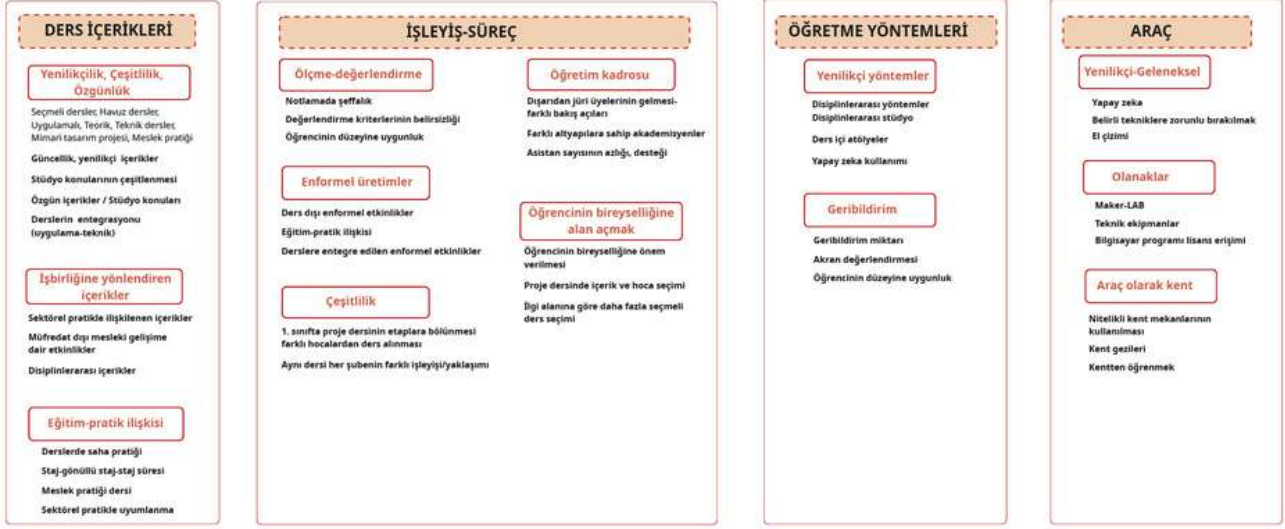
MOBBİG58 İzmir Mimarlık Okulları Öğrenci Buluşması
Aktarımı, Dr. Öğr. Üyesi Nurten ÖZDEMİR GÖKMEN

MOBBİG58 İzmir Mimarlık Okulları Öğrenci Buluşması
5 Mayıs 2025, İzmir Mimarlık Merkezi

MOBBIG58 İzmir Mimarlık Okulları Öğrenci Buluşması Aktarımı

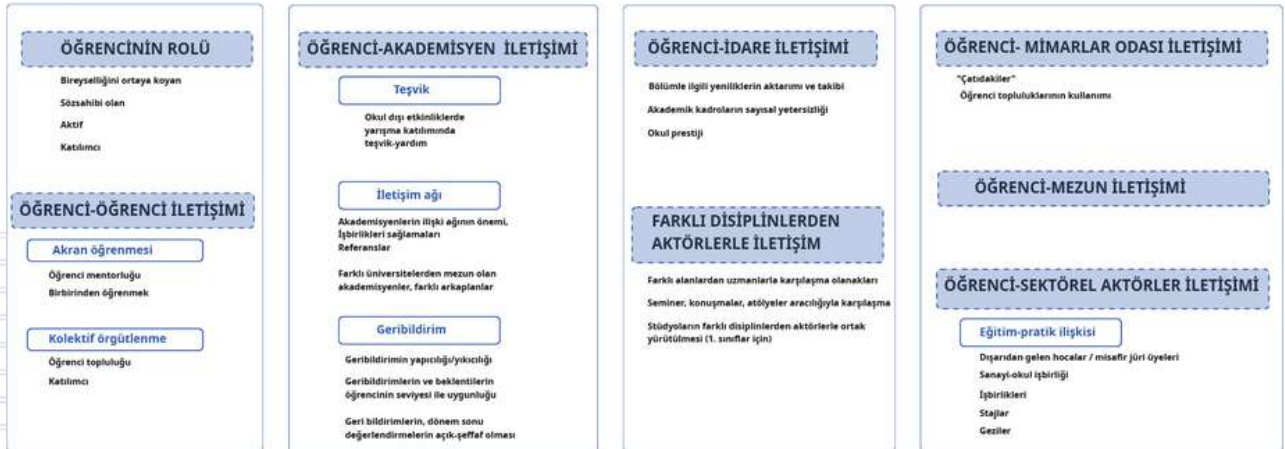
Pratikler

Aktörler

Bağlam

MOBBIG58 İzmir Mimarlık Okulları Öğrenci Buluşması sonuç çıktıları

gün 1_16 Mayıs 2025

14.15-14.30 ARA

14.30-16.00 3. OTURUM

Mekân: DEÜ Mimarlık Fakültesi Konferans Salonu

MİAK ve Akreditasyon 101

Doç. Dr. Aktan ACAR_MİAK Üye

Mimarlık Akreditasyon Kurulu ve Akreditasyon Süreçleri

Prof. Dr. Mine ÖZKAR_MİAK MAK Başkanı

Mimarlık Eğitimi Akreditasyon Derneği

MİAK 2024-25 Çalışmaları

Prof. Dr. Orhan HACIHASANOĞLU_MİAK Yönetim Kurulu Başkanı

16.00-16.30 TÜZÜK OYLAMASI

Mekân: DEÜ Mimarlık Fakültesi Konferans Salonu

16.30-16.45 ARA

16.45-17.15 MİAK-MAK ÜYE SEÇİMİ

Mekân: DEÜ Mimarlık Fakültesi Konferans Salonu

18.00-19.00 KOKTEYL

Mekân: İzmir Mimarlık Merkezi

gün 2_17 Mayıs 2025

09.30-11.00 ATÖLYE ÇALIŞMALARI_Özgünlüğün/Özgürlüğün İlanı

Mekân: DEÜ Mimarlık Bölümü Stüdyoları

1. Atölye_Özgünlüğün/Özgürlüğün Pratikleri

Moderatör: Prof. Dr. Didem AKYOL ALTUN

Raportörler: Araş. Gör. Dr. Necibe Vatansever EROL, Araş. Gör. Fulya SELÇUK

2. Atölye_Özgünlüğün/Özgürlüğün Aktörleri

Moderatör: Prof. Dr. Ahmet Vefa ORHON

Raportörler: Dr. Öğr. Üyesi Nurten ÖZDEMİR GÖKMEN, Araş. Gör. Dr. İlker YALINER

3. Atölye_Özgünlüğün/Özgürlüğün Bağlamı

Moderatör: Prof. Dr. Hümeysra BİROL

Raportörler: Dr. Öğr. Üyesi Zeynep DÜNDAR, Araş. Gör. Dr. Özgür GÖKMEN

11.00-11.30 ARA

11.30-13.00 ATÖLYE ÇALIŞMALARI_Özgünlüğün/Özgürlüğün İnşası

Mekân: DEÜ Mimarlık Bölümü Stüdyoları

1. Atölye_Özgünlüğün/Özgürlüğün Pratikleri

Moderatör: Prof. Dr. Didem AKYOL ALTUN

Raportörler: Araş. Gör. Dr. Necibe Vatansever EROL, Araş. Gör. Fulya SELÇUK

2. Atölye_Özgünlüğün/Özgürlüğün Aktörleri

Moderatör: Prof. Dr. Ahmet Vefa ORHON

Raportörler: Dr. Öğr. Üyesi Nurten ÖZDEMİR GÖKMEN, Araş. Gör. Dr. İlker YALINER

3. Atölye_Özgünlüğün/Özgürlüğün Bağlamı

Moderatör: Prof. Dr. Hümeysra BİROL

Raportörler: Dr. Öğr. Üyesi Zeynep DÜNDAR, Araş. Gör. Dr. Özgür GÖKMEN

13.00-14.00 ÖĞLE YEMEĞİ

gün 2_17 Mayıs 2025

14.00-15.00 **ATÖLYE ÇALIŞMALARI_Atölye Raporlarının Oluşturulması**

Mekân: DEÜ Mimarlık Bölümü Stüdyoları

15.00-15.15 **ARA**

15.15-16.15 **ATÖLYE ÇALIŞMALARI_Atölye Sonuç Raporlarının Sunumu**

Mekân: DEÜ Mimarlık Bölümü Stüdyoları

16.15-16.30 **ARA**

16.30-17.30 **KAPANIŞ OTURUMU**

Mekân: DEÜ Mimarlık Bölümü Stüdyoları

Forum

MOBBİG 59 için seçim

gün 3_18 Mayıs 2025

08.45-15.00 **GEZİ***

Balçova Cemevi, Nevzat Sayın Mimarlık Hizmetleri (2022)

Urla Perdix Şarapçılık, Noyan Vural Mimarlık (2019)

Alaçatı Arkas Sanat Merkezi, Artı 3 Mimarlık (2024)

15.00-16.00 **Serbest Zaman-Veda**

*Gezi için 08.30'da DEÜ Rektörlük binası önünden otobüs kalkacak ve 16.00'da yine aynı yerde gezi sonlanacaktır.

Yüz yüze gerçekleştirilen MOBBİG-58 toplantısına 50 üniversitenin mimarlık bölümü temsilcileri katılmıştır. Toplantıya temsilci gönderen üniversiteler ve katılımcılar aşağıda listelenmiştir:

Katılımcı Üniversiteler

Abdullah Gül Üniversitesi
Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Atılım Üniversitesi
Balıkesir Üniversitesi
Balıkesir Üniversitesi
Bahçeşehir Üniversitesi
Bahçeşehir Kıbrıs Üniversitesi
Bingöl Üniversitesi
Bingöl Üniversitesi
Bursa Teknik Üniversitesi
Bursa Teknik Üniversitesi
Çankaya Üniversitesi
Çukurova Üniversitesi
Düzce Üniversitesi
Eastern Mediterranean University
Erciyes Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gebze Teknik Üniversitesi
Gebze Teknik Üniversitesi
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Işık Üniversitesi
İstanbul Arel Üniversitesi
İstanbul Bilgi Üniversitesi
İstanbul Gedik Üniversitesi
İstanbul Gelişim Üniversitesi
İstanbul Kültür Üniversitesi
İstanbul Medipol Üniversitesi
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
İstanbul Ticaret Üniversitesi
İzmir Demokrasi Üniversitesi
İzmir Ekonomi Üniversitesi

Katılımcılar

Doç. Dr. Buket METİN
Doç. Dr. Gökhan UŞMA
Doç.Dr. Fulay UYSAL
Doç.Dr. Serkan PALABIYIK
Dr. Öğr. Üyesi Süphan SOMALI
Prof. Dr. Ali Devrim IŞIKKAYA
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa EYYAMOĞLU
Doç.Dr. Fatma KÜRÜM VAROLGÜNEŞ
Dr. Öğr. Üyesi Gonca ÖZER YAMAN
Dr. Öğr. Üyesi Sinem TAPKI
Doç. Dr. Ebru KAMACI KARAHAN
Doç. Dr. Zeynep Çiğdem UYSAL ÜREY
Doç. Dr. Özlem ŞENYİĞİT SARIKAYA
Dr. Öğr. Üyesi Nuray BENLİ YILDIZ
Prof. Dr. Rafooneh MOKHTARSHAHİ SANİ
Doç.Dr. Özlem SÜMENGİN
Prof. Dr. Nazan KIRCI
Prof. Dr. Kutlu SEVİNÇ KAYIHAN
Prof. Dr. Cahide AYDIN İPEKÇİ
Prof. Dr. Aliye Senem DEVİREN
Prof. Dr. Nuran Zeren GÜLERSOY
Dr. Öğr. Üyesi Banu YAVUZ PELVAN
Dr. Öğr. Üyesi Kutay KARABAĞ
Doç. Dr. Özlem BELİR
Dr. Öğr. Üyesi N. Ömer SAATÇIOĞLU
Prof. Dr. Esra BOSTANCIOĞLU
Prof. Dr. Ayşe Zeynep SÖZEN
Doç. Dr. Serhat ANIKTAR
Doç. Dr. Leyla SURİ
Doç. Dr. Onurcan ÇAKIR
Dr. Öğr. Üyesi Batuhan TANERİ

Yüz yüze gerçekleştirilen MOBBİG-58 toplantısına 50 üniversitenin mimarlık bölümü temsilcileri katılmıştır. Toplantıya temsilci gönderen üniversiteler ve katılımcılar aşağıda listelenmiştir:

Katılımcı Üniversiteler

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Mardin Artuklu Üniversitesi
MEF Üniversitesi
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ortadoğu Teknik Üniversitesi
Özyeğin Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Siirt Üniversitesi
TED Üniversitesi
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Toros Üniversitesi
Trakya Üniversitesi
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yaşar Üniversitesi
Yeditepe Üniversitesi
Yıldız Teknik Üniversitesi
MİAK-MAK Üyesi
MİAK Üyesi / TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
MİAK Yönetim Kurulu Başkanı / Özyeğin Üniversitesi
MOBBİG Koordinasyon Kurulu Üyesi /
Ortadoğu Teknik Üniversitesi
MİDEKON Genel Kurul Başkanı /
Ortadoğu Teknik Üniversitesi
TMMOB Mimarlar Odası Başkanı /
İstanbul Teknik Üniversitesi
MOBBİG Koordinasyon Kurulu Üyesi /
Abdullah Gül Üniversitesi

Katılımcılar

Prof. Dr. Koray KORKMAZ
Prof. Dr. Nilgün KULOĞLU
Prof. Dr. İzzet YÜKSEK
Doç. Dr. Funda GENÇER
Dr. Öğr. Üyesi Rojhat AKSOY IŞIK
Dr. Öğr. Üyesi Ozan AVCI
Doç. Dr. İkbâl Ece POSTALCI
Prof. Dr. Yavuz ARAT
Prof. Dr. Ayşem Berrin ÇAKMAKLI
Dr. Öğr. Üyesi Ferhan HASMADEN
Prof. Dr. Burak ALTINIŞIK
Doç. Dr. Süheyla BÜYÜKŞAHİN
Dr. Öğr. Üyesi Nur Selcen KARAASLAN
Doç. Dr. Başak UÇAR
Dr. Öğr. Üyesi Murat SÖNMEZ
Dr. Öğr. Üyesi Fikret OKUTUCU
Prof. Dr. Esma MIHLAYANLAR
Doç. Dr. Şahabettin ÖZTÜRK
Doç. Dr. Ebru ALAKAVUK
Dr. Öğr. Üyesi Burçin BAŞYAZICI
Dr. Öğr. Üyesi Serhat ULUBAY
Prof. Dr. Mine ÖZKAR
Doç. Dr. Aktan ACAR
Prof. Dr. Orhan HACIHASANOĞLU
Prof. Dr. Cana BİLSEL

Prof. Dr. Neriman ŞAHİN GÜÇHAN

Doç. Dr. Zeynep ERES ÖZDOĞAN

Doç. Dr. Nisa SEMİZ

5. Atölye Raporları

Atölye bütününde pratikler, aktörler ve bağlam başlıkları altında üç ayrı masa oluşturulmuştur. “Özgünlüğün İlanı” başlıklı ilk döngüde, üniversitelerin mimarlık bölümü başkanları-temsilcileri her masanın ilgili başlığı ve sorularına dair cevaplarını post-itlere yazarak ve sözlü olarak paylaşmışlardır. “Özgürlüğün İnşası” başlıklı ikinci döngüde ise, katılımcılar seçtikleri atölye başlığının masasına yerleşerek, ilk döngüde toplanan tüm verileri haritalandırmışlardır. Değerlendirme aşamasında ise her masanın temsilcisi sonuç raporlarını tüm katılımcılara sunmuştur.

ATÖLYE MASA-1: Özgün(r)lüğün Pratikleri

Güncel mimarlık okullarında eğitim, araştırma ve uygulama süreçleri değerlendirildiğinde denetleyici-yönlendirici araçların (standartlar, çizelgeler, yönetmelikler vs.) zorunluluğu; mevcut müfredatların zaman içinde geçirdikleri değişimler (YÖK, Bologna süreci, YÖKAK Kalite süreçleri, Akreditasyon süreçleri, %25 seçmeli) sonucu oluşan şablonların yarattığı statiklik ve tekdüzelik riski bu başlık altında tartışılarak, söz konusu sınırlar içinde varlığını sürdüren ya da yeni üretilen/lecek özgünlüklerin açığa çıkarılması hedeflenmektedir.

ATÖLYE MASA-2: Özgün(r)lüğün Aktörleri

Eğitimde özgünlük, yalnızca içerik ve yöntemle değil, aynı zamanda sürecin aktörleriyle şekillenmektedir. Bugünün mimarlık eğitimi; çoğulculuk, katılım, eşitlik ve kolektif üretim ilkelerine daha fazla yer açmak durumundadır. Bu nedenle aktörlerin çeşitliliği, rolleri ve kurulan ilişkiler (işbirlikleri/dayanışma) eğitimde yeni özgünlükler yaratma potansiyeli taşımaktadır. Bu çalışma grubunda bölümlere özgü aktör çeşitliliğinin (öğrenciler/akademisyenler/mezunlar/yöneticiler/kurumsal aktörler/meslek odaları/stk'lar) deşifresi ve özgünlüğü var edecek yeni aktör tanımlarının yapılması hedeflenmektedir.

ATÖLYE MASA-3: Özgün(r)lüğün Bağlamı

Özgünlük, belirli bir bağlam içinde filizlenir, bağlamla kurduğu ilişki doğrultusunda köklenir. Günümüzde mimarlık eğitimi yalnızca üniversite duvarları içinde değil; yerel/ulusal/uluslararası ölçeklerde, gerçek mekân ya da dijital platformlarda da sürmektedir. Bu çerçevede mimarlık bölümlerinin bulundukları bağlamın (coğrafya, kent, üniversite, fakülte v.b.) eğitimin özgünlüğüne nasıl katkı verdiği bu çalışma grubunun temel sorusudur. Bölümlerin özgün eğitim bağlamlarının tanımlanması ve yeni bağlamların nasıl üretileceğinin tartışılması hedeflenmektedir.

5.1. Özgünlüğün/Özgürlüğün Pratikleri: Özgünlüklerin İlanı, Özgürlüklerin İnşası

Moderatör ve Raportörler

Prof. Dr. Didem AKYOL ALTUN
Ar. Gör. Dr. Necibe VATANSEVER EROL
Ar. Gör. Fulya SELÇUK

Moderatör, Dokuz Eylül Üniversitesi
Raportör, Dokuz Eylül Üniversitesi
Raportör, Dokuz Eylül Üniversitesi

Katılımcılar

Prof. Dr. Aliye Senem DEVİREN
Doç. Dr. Gökhan UŞMA
Doç. Dr. Zeynep Çiğdem UYSAL ÜREY
Prof. Dr. Rafooneh MOKHTARSHAHİ SANİ
Doç. Dr. Özlem BELİR
Prof. Dr. Esra BOSTANCIOĞLU
Doç. Dr. Serhat ANIKTAR
Prof. Dr. Koray KORKMAZ
Dr. Öğr. Üyesi Batuhan TANERİ
Prof. Dr. İzzet YÜKSEK
Doç. Dr. İkbâl Ece POSTALCI
Prof. Dr. Yavuz ARAT
Prof. Dr. Ayşem Berrin ÇAKMAKLI
Doç. Dr. Süheyla BÜYÜKŞAHİN
Doç. Dr. Şahabettin ÖZTÜRK
Doç. Dr. Ebru ALAKAVUK
Doç. Dr. Nisa SEMİZ
Doç. Dr. Buket METİN

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Çankaya Üniversitesi
Eastern Mediterranean University
İstanbul Gedik Üniversitesi
İstanbul Kültür Üniversitesi
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
İzmir Ekonomi Üniversitesi
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ortadoğu Teknik Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yaşar Üniversitesi
Abdullah Gül Üniversitesi (MOBBİG Koordinasyon)
Abdullah Gül Üniversitesi

“Özgünlüğün/Özgürlüğün Pratikleri” başlığında **“mimarlık eğitim, araştırma ve uygulama alanlarında özgünleşme-özgürleşme imkânları nasıl üretilir?”** sorusuyla katılımcılara çizilen ana çerçeve, ana temanın temel hedefleriyle uyumlu olarak, **“eğitim”, “araştırma”** ve **“uygulama”** alanlarındaki şablonların ve buna karşı farklı kurumlarda geliştirilen çözüm önerilerinin, dolayısıyla kurumlara dair özgünlüklerin ilan edilmesi ve yaratıcı boşluklarda inşa edilen ya da inşa edilebilecek özgürlüklerin açığa çıkarılmasıdır. Güncel mimarlık okullarında eğitim, araştırma ve uygulama süreçleri değerlendirildiğinde denetleyici-yönlendirici araçların (standartlar, çizelgeler, yönetmelikler vs.) zorunluluğu; mevcut müfredatların zaman içinde geçirdikleri değişimler (YÖK, Bologna süreci, YÖKAK Kalite süreçleri, Akreditasyon süreçleri, %25 seçmeli) sonucu oluşan şablonların yarattığı statiklik ve tekdüzelik riski tartışılarak, söz konusu sınırlar içinde varlığını sürdüren ya da yeni üretilen/üretilecek özgünlüklere odaklanılmıştır

KURUMUNUZDA ŞABLON OLARAK TARİFLEDİKLERİNİZ

BUNA DAİR SİZLERİN YARATTIĞI ÖZGÜNLÜKLER

A. EĞİTİM

Uygulamalı dersler - Tasarım / Yapı / Koruma Stüdyoları, 1. Sınıf Stüdyosu, Diploma Stüdyosu
Teorik Seçmeli / Teorik Zorunlu dersler
Müfredat dışı öğrenim (mikro kredilendirme, yaz-kış okulları, atölyeler, yarışmalar)

işleyiş yöntemi

ölçme-değerlendirme
yöntemi

kullanılan araçlar

konu / içerik

B. ARAŞTIRMA

Öğretim elemanlarının performans-atama-yükselme kriterleri, buna ilişkin kısıtlar
Araştırma alanının eğitime entegrasyonu, eğitime yansımaları

C. UYGULAMA

Eğitim

Piyasa dinamikleri ve eğitim arasındaki ilişki/kopukluk, güncellenen müfredatların piyasa koşullarıyla, meslek pratiği ile uyum/uyumsuzlukları (mezunların piyasada zorlandığı şablonlar, yasa ve yönetmelikler, standartlar, beklenen yetenekler, program bilgisi, vb., grup çalışmasına yatkınlık, ekonomik koşullar)

Stajlar, yarışma süreçleri, mesleki eğitimler, mezunlarla iletişim, firma işbirlikleri, teknik geziler, vb.

Araştırma

Üniversite-Sanayi, Üniversite-Kurum işbirlikleriyle araştırma ve uygulama olanakları kurulması

Şekil 1 Katılımcı tartışma izleği

Pratikler masasında (1.masa) atölyenin “**özgünlüklerin ilanı**” olarak tariflenen ilk döngüsünde, her masadaki katılımcılardan, Şekil 1’de görülen şema doğrultusundaki üç ana başlık altında, kurumlarında “şablon” olarak tarifledikleri konular ve buna dair arayışlarını/çözümlerini sıralamaları istenmiştir. “Özgünlüklerin inşası” olarak kurgulanan ikinci döngüde ise tüm katılımcıların görüşleri ve önerileri haritalandırılarak tartışılmış ve diğer gruplara sunulmak üzere raporlanmıştır. Yürüyen tartışma, çizilen rotayla uyumlu olacak şekilde aşağıdaki başlıklar üzerinden kategorize edilmiştir. Aşağıda sunulan başlıklar altında tartışılan konular, sorunların yanı sıra kısmen uygulanan ya da sadece önerilen çözümleri, başka bir deyişle iki döngünün de verilerini kapsamaktadır.

A. EĞİTİM

1. Dersler ve müfredat

Teorik-Zorunlu / Teorik-Seçmeli / Stüdyolar

- 2024 yılı itibariyle YÖK nezdinde getirilen düzenleme ile %25 seçmeli ders oranının sağlanma zorunluluğunun tüm kurumlarda uygulanmış olması, bu esnada kaybedilen teorik zorunlu derslerin program kazanımlarının sağlanmasında zafiyet yaratacağına yönelik yaygın endişe, buna yönelik olarak geliştirilen zorunlu seçmeli proje dersleri uygulaması, öğrenciye kendi müfredatını şekillendirebilme olanağı verilebileceği (%50si kendin tasarla ders programları, çekirdek program ya da modül sistemi, Avrupa Mimarlık Okulları’na benzer uygulamalar)
- Mesleki yetkinlikleri vermeye yönelik temel eğitim zorunluluğu ile araştırmaya yönelik deneysel çalışma gerekliliği arasındaki çelişki, 4 yıllık eğitimde stüdyolarda yenilikçi denemeler yapmaya fırsat kalmıyor olması
- Teorik zorunlu ve teorik seçmeli derslerin stüdyolarla ya da yapı ve tasarım stüdyoları arasında yeterince entegre olamaması, bilginin aktarılamaması sorunsalı, buna yönelik olarak seçmeli derslerin ilgili dönem projelerine paralel yerleştirilmesi
teorik derslerin stüdyolara destek olacak şekilde peyzaj, akustik, aydınlatma, fiziksel çevre kontrolü gibi konularda çeşitlenmesi ve ilgili projelerle birlikte alınabilmesi
mimari proje stüdyo konusunun yapı uygulama projesi ile paralel yürütülmesi / entegrasyonu farklı uzmanlıklara sahip öğretim üyelerinin tasarım stüdyolarına birlikte girmesi
- Disiplinlerarası ilişkilerin gerekliliği ancak tasarım süreçlerine yeterince entegre edilemiyor olması, buna yönelik olarak sürekli konuk katılımıyla çok disiplinli stüdyo çalışmaları yürütülmesi
yöntemsel olarak uygulanan “kompakt stüdyo” kavramı
(tüm disiplinlerin aynı stüdyo projesi içinde var olması)
üniversite ortak zorunlu ders uygulamasının yaygınlaşması
- Müfredatta iç mekân tasarımına yönelik konuların eksikliği, düzenlemesi süren yönetmelikler çerçevesinde bunun mimarın yetki alanından çıkma riski de göz önüne alındığında, iç mekân tasarımının müfredata geçmişte olduğu gibi yeniden eklenmesinin gerekliliği

- Bazı bölüm müfredatlarında eksik olan statik gruba derslerin seçmeli ders olarak verilebilmesi
- Genel seçmeli / bölüm seçmeli / uygulamalı seçmeli gibi seçmeli ders kategorileri üretilmesi
- YÖK derslerinin bazılarının mimarlık eğitimi için gerekliliğini tartışmak gerektiği
- Akreditasyon süreçlerinin kısıtları konusunda soru işaretlerinin varlığı
- Bütçe sorunsallarının saha gezilerini engellemesi

a. Yönteme ve ders içerik/konularına ilişkin

- Toplamda 4 yıllık eğitim süresinin yetersiz kaldığı
- Yerel yönetimlerle ilişkili stüdyo süreçlerinin uygulanması
- Kampüs içi uygulamalar ile yaparak öğrenme süreçlerinin olumlu sonuçlar getirdiği
- Koruma stüdyolarında 1 haftalık konaklamalı eğitim ile yerinde öğrenmenin olumlu sonuçlar getirdiği
- Dikey stüdyo uygulamalarının öğrenci etkileşimini artırdığı

b. Ölçme-değerlendirmeye ilişkin

- İç-dış paydaş değerlendirmeleri ve öğrenci anketlerinin yaygınlaşmasının değerli olduğu
- Proje stüdyolarında bütünleme uygulamasının düşünülebilirliği
- Diploma projesinde 3 günlük eskiz sınavı uygulamasının olumlu sonuçlar getirdiği
- Sistemik rubrik tasarımının düşünülebilirliği
- Ara kritiklerde not uygulaması ile süreç takibinin olumlu sonuçlar getirdiği

c. Kullanılan araçlara ilişkin

- Stüdyo mekânlarının 7-24 kullanılabildiği olanaklar sağlanmasının önemli olduğu
- Eğitim verilen mekânların donanımsal ve tasarımlar niteliklerinin eğitime olumlu yönde katkı sağladığı
- Deneyisel dijital tasarım araçlarının stüdyo derslerine entegrasyonunun değer kattığı
- Hesaplamalı tasarımın 1.sınıfta öğretiminin ve eğitime entegrasyonunun olumlu sonuçlar getirdiği

2. Müfredat dışı öğrenme / Enformel eğitim alanları

- Müfredat dışı öğrenimin kredilendirilmesine yönelik olarak seçmeli staj / meslek pratiği gibi ders uygulamaları, mimarlığın farklı alanlarının deneyimlenmesine ilişkin kazanımların kredilendirilebilmesi
- “non-academic” olarak enformel deneyimin transkripte işlenmesi
- Yapı uygulama ve ar-ge merkezleri aracılığıyla atölye ve çalıştayların düzenlenmesi
- Stüdyolara dış paydaş entegrasyonundaki bürokratik zorluklar
- Seçmeli dersler içinde sosyal sorumluluk projeleri
- Teknik geziler

B. ARAŞTIRMA

1. Eğitim ve araştırma pratiklerinin entegrasyonu

- Öğrencilerin içinde yer aldığı bilimsel araştırma projelerinin her iki tarafa yönelik olumlu sonuçlar verdiği, TÜBİTAK 2209 eğitimleri ve öğrencilerin bu yönde motive edilmesi
- Stüdyolarda tasarla-yap pratiklerinin bir araştırma olarak da yürütüldüğü örnekler
- Belediyelerden konu ve alan desteği alınarak gerçek hayatta uygulanması planlanan proje konuları verilmesi
- Akademik kadronun araştırma alanlarıyla ders içeriklerinin ilişkisini güçlendirmek, kişilerin akademik araştırmalarını tasarım stüdyolarına entegre edebilmeleri
- Eğiticiye yönelik eğitimlerle TÜBİTAK, AB vb. proje desteklerinin alınmasına yönelik artış sağlanması, bunların derslerle de entegrasyonu
- Araştırma altyapılarının geliştirilmesi gerekliliği
- Disiplinlerarası lisansüstü programları

2. Öğretim üyelerinin yükleri ve araştırma-eğitim dengesi

- Öğretim elemanlarının ders yüklerinin fazlalığı, araştırma-ders dengesini kurmanın zorluğu ve olanakların kısıtlılığı, maaş-emek dengesizliği, idari yüklerin araştırma-eğitim dengesini daha da zedelediği
- Araştırmacıların niceliksel değil, niteliksel değerlendirilmesinin gerekliliği
- Tasarım odaklı proje konularının TÜBİTAK vb. desteklerini alma oranının düşük olması
- Q1,Q2, SCI, vb. yayın zorunlulukları ve mimarlık alanında bu yönde yayın yapma zorlukları
- Öğretim üyesinin ders yüklerinin dağıtımında yayın performansının dikkate alınması
- Vakıf üniversitelerinde bilimsel araştırma için nitelikli lisansüstü öğrenci bulamamak
- Üniversite bütünündeki performans kriterlerinde mimarlık bölümlerinin yeri ve mimarlık alanındaki araştırma dinamiklerinin yapısı gereği, diğer bölümlerle araştırma performansının eşit bir değerlendirmeye olanak tanınamaması
- Mimarlık disiplininin ülke genelinde, YÖK, üniversite ve hatta bazı kurumlarda Fakülte düzeyinde kendini ifade etme sorunsalları

C. UYGULAMA

1. Piyasa dinamikleri ile eğitim süreçleri arasındaki ilişkiler

- Mezunun mesleki yetkinliklerinin ne olması, mimarlık eğitiminin temel olarak ne vermesi gerektiği, piyasaya uygulama bilen eleman yetiştirmek ile tasarım odaklı bir eğitim vermenin devamlılığı arasındaki gerilim, şantiye şefliği konusunun yönetmeliklerde yapılan düzenleme taslaklarında elimizden gitme olasılığına dikkat çekilmesi
- Derslerde firma temsilcisi sunumları
- Firmalara ait malzeme numunelerin deneyimlendiği malzeme laboratuvarlarının varlığı
- Uygulama projelerinde piyasadan sponsorluk destekleri alınması, firmada üretim süreçlerinin öğrenci tarafından deneyimlenmesi
- Yarı zamanlı öğretim üyesi görevlendirmeleri
- Kurumsal staj protokolleri yapılarak nitelikli staj imkânı sağlanması
- Uygulamalı seçmeli derslere firma işbirlikleri ile yaparak öğrenme pratiklerinin derslere entegrasyonu

2. Yarışma süreçleri ve eğitimle ilişkisi

- Yarışmalara katılım desteği, mimari yarışma dersleri önerisi
- Yarışmacı mimarların yarı-zamanlı öğretim üyesi olarak derslere entegrasyonu

3. Mezunlarla ilişkiler

- Düzenli mezun buluşmaları ile yeni öğrenciler ile piyasada aktif öğretim üyelerinin temasının sağlanması ve kurumsal aidiyetin geliştirilmesi
- Mezunları da kapsayacak şekilde ödül ve başarıların paylaşımı ve yaygınlaştırılması,
- Mezunların yetkinlikleri doğrultusunda yarı zamanlı öğretim üyesi olarak derslere ya da stüdyo derslerinin jürilerine çağırılması

4. Üniversite-Sanayi ya da Üniversite-Kurum ilişkileri

- Koop modeli sektörle eğitimi buluşturan dersler,
- İşbirlikleri ve sponsorluklarla düzenlenen atölye çalışmaları
- Derslerde TTO firmaları ile ilişki kurularak destek sağlanması,
- Belediyeler, Mimarlar Odası, sektörel firmalar ile işbirliği protokolleri çerçevesinde öğrencilere ücretsiz eğitim, atölye, staj, iş olanakları sağlanması
- İşletmede mesleki eğitim konusu tercihe bağlı yürütülmesi durumu (Yıldız Teknik Ü., Koop modeli, TOBB ETÜ, Bursa Teknik Ü.)

5.2. Özgünlüğün/Özgürlüğün Aktörleri: Özgünlüklerin İlanı, Özgürlüklerin İnşası

Moderatör ve Raportörler

Prof. Dr. Ahmet Vefa ORHON
Dr. Öğr. Üyesi Nurten ÖZDEMİR GÖKMEN
Ar. Gör. Dr. Ahmet İlker YALINER

Moderatör, Dokuz Eylül Üniversitesi
Raportör, Dokuz Eylül Üniversitesi
Raportör, Dokuz Eylül Üniversitesi

Katılımcılar

Doç. Dr. Fulay UYSAL BİLGE
Doç. Dr. Serkan PALABIYIK
Prof. Dr. Ali Devrim IŞIKKAYA
Doç. Dr. Fatma KÜRÜM VAROLGÜNEŞ
Dr. Öğr. Üyesi Sinem TAPKI
Doç. Dr. Özlem SÜMENGİN
Prof. Dr. Kutlu SEVİNÇ KAYIHAN
Prof. Dr. Nuran Zeren GÜLERSOY
Dr. Öğr. Üyesi Banu YAVUZ PELVAN
Dr. Öğr. Üyesi Kutay KARABAĞ
Dr. Öğr. Üyesi Rojat AKSOY IŞIK
Dr. Öğr. Üyesi Ozan AVCI
Dr. Öğr. Üyesi Ferhan HASMADEN
Prof. Dr. Esmâ MIHLAYANLAR
Prof. Dr. Cana BİLSEL

Dr. Öğr. Üyesi Fikret OKUTUCU

Atılım Üniversitesi
Balıkesir Üniversitesi
Bahçeşehir Üniversitesi
Bingöl Üniversitesi
Bursa Teknik Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
Gebze Teknik Üniversitesi
Işık Üniversitesi
İstanbul Arel Üniversitesi
İstanbul Bilgi Üniversitesi
Mardin Artuklu Üniversitesi
MEF Üniversitesi
Özyeğin Üniversitesi
Trakya Üniversitesi
Ortadoğu Teknik Üniversitesi
(MOBBİG Düzenleme Komitesi)
Toros Üniversitesi

“Özgün(r)lüklerin İnşası/İlanı” temasıyla yapılan MOBBİG-58 toplantısı kapsamındaki çalışma grubu atölyelerinden ikincisi **“Özgün(r)lüğün Aktörleri”** alt temasıyla 17.05.2025 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Bu atölye, çalışma grubuna aşağıdaki açılımla sunulurken fikir üretmeleri istenmiştir:

“Eğitimde özgünlük, yalnızca içerik ve yöntemle değil, aynı zamanda sürecin aktörleriyle şekillenmektedir. Bugünün mimarlık eğitimi; çoğulculuk, katılım, eşitlik ve kolektif üretim ilkelerine daha fazla yer açmak durumundadır. Bu nedenle aktörlerin çeşitliliği, rolleri ve kurulan ilişkiler (işbirlikleri/dayanışma) eğitimde yeni özgünlükler yaratma potansiyeli taşımaktadır. Bu çalışma grubunda bölümlere özgü aktör çeşitliliğinin (öğrenciler/akademisyenler/mezunlar/yöneticiler/kurumsal aktörler/meslek odaları/stk’lar) değişimi ve özgünlüğü var edecek yeni aktör tanımlarının yapılması hedeflenmektedir.”

Bu açılıma dönük olarak, bilgilendirici sunumda aktör bazında aşağıdaki alt sorular örneklendirilmiştir:

1. Fakülte/Bölüm Yönetimi

- 1.Yönetim iç ve dış paydaşlarla nasıl bir ilişki biçimi kuruyor?
- 2.Akademik kurullarda karar alma süreçlerine öğretim üyeleri, öğrenciler ve mezunlar ne düzeyde katılıyor?
- 3.Yönetim yenilikçi eğitim modellerine (hibrit stüdyo, açık ders, modüler eğitim vb.) ne kadar açık?
- 4.Akademik özerklik ve idari yapı arasındaki denge nasıl kuruluyor?
- 5.Yönetim, bölümün sosyal etkisini artırmaya yönelik stratejiler geliştiriyor mu?

2. Akademisyen

- 1.Akademisyen kendini bir rehber, kolaylaştırıcı, moderatör ya da uzman olarak mı konumlandırıyor?
- 2.Öğrenciyle ilişkide bilgi aktarımı mı, birlikte üretim mi ön planda?
- 3.Eğitimde dijital araçlara ve açık kaynaklara nasıl yaklaşıyor?
- 4.Akademisyenin stüdyo dışında öğrenciyle etkileşimi hangi platformlarda sürüyor (danışmanlık, kulüp yürütücülüğü, araştırma projeleri vb.)?
- 5.Kurum içi veya dışı mesleki gelişim destekleniyor mu? (Yurt dışı akademik değişim, yayın teşviki, lisansüstü destek vb.)
- 6.Akademisyen kendi araştırma alanını ve pedagojik yaklaşımını ne ölçüde belirleyebiliyor?
- 7.Disiplinler arası veya uygulamalı araştırmalar için kaynaklara erişim yeterli mi?
- 8.Akademisyenin pedagojik özerkliği (sınav, notlandırma, değerlendirme biçimi vb.) ne düzeyde?

3. Araştırma Üniversitesi

(* "Araştırma üniversitesi" kavramı doğrudan bir kişi veya kurum aktör olmasa da, politik, yapısal ve kültürel olarak baskı yarattığı için dolaylı bir aktör gibi davranır. Bu yüzden mimarlık eğitimindeki aktörler bağlamında sistemsel bir aktör olarak ayrıyeten ele alınmıştır.)

1. Yayın, proje ve performans göstergeleri akademik çeşitliliği destekliyor mu, kısıtlıyor mu?
2. Mimarlık bölümlerinde kuramcı, projeci ve uygulamacı hocalar arasındaki denge nasıl kuruluyor?
3. Yarışmacı akademik kültür, eğitim kalitesine nasıl yansıyor?
4. Akademisyen Araştırma üniversitesi kriterlerine uyum sağlamak adına pedagojik değerlerinden ödün veriyor mu?

4. Öğrenciler

1. Öğrenciler karar alma süreçlerine ne ölçüde katılıyor (temsilcilikler, kurul üyelikleri, geri bildirim anketleri vb.)?
2. Asistan öğrenci modeli uygulanıyor mu? Hangi çerçevede?
3. Öğrencilerin ders müfredatına ve ders içeriklerine etkisi var mı?
4. Öğrenciler danışma kurullarında ya da kalite süreçlerinde yer alıyor mu?

5. Öğrenci Toplulukları ve Bağımsız İnisiyatifler

1. Öğrenciler fakülte içi/dışı hangi topluluklarda yer alıyor?
2. Bu topluluklar ne tür etkinlikler düzenliyor?
3. Öğrenci kulüpleri akademik faaliyetlerle nasıl ilişkilendiriliyor?
4. Öğrenci hareketleri yalnızca sosyalleşme mi sağlıyor, yoksa yaparak öğrenme süreçlerini de içeriyor mu?

6. Mezunlar

1. Mezunlarla sürdürülebilir bağlar kuruluyor mu?
2. Mezunlar mentorluk sistemlerine dahil ediliyor mu?
3. Mezunlar müfredata dönük geri bildirim sağlıyor mu?
4. Mezunlarla ortak projeler geliştiriliyor mu?
5. Mezun takip sistemi veya mezunlar ağı etkin biçimde işliyor mu?

7. Yerel Kurumlar ve Meslek Odaları

1. Meslek odaları ve yerel yönetimlerle işbirliği hangi düzeyde?
2. Staj, proje veya jürilerde meslek temsilcileri aktif rol alıyor mu?
3. Kentteki mimarlık ortamı, eğitimin içeriğine katkı sağlıyor mu?
4. Öğrenciler bu yapılarla tanışma ve etkileşim kurma fırsatı bulabiliyor mu?

Atölye katılımcıları bu aktörler dışında kendilerince etkin gördükleri diğer aktörleri de (yapay zekâ, fiziksel mekân vb.) düşünmeleri konusunda teşvik edilmişlerdir. Atölyenin fikir üretim sürecinde, diğer iki atölyeye dahil olan çalışma gruplarının da katılımıyla 124 adet post-it kağıdına yazılmış bildirim alınmıştır. Bu bildirimler atölye arası sırasında atölye yöneticileri tarafından aktörlerine göre 4 adet B3 karton üzerinde tasnif edilmiştir. Tasnif edilmiş bu post-it kâğıtları atölye katılımcılardan oluşturulan 4 grup tarafından değerlendirilerek aktörlerine göre özetlenmiştir. Katılımcı bildirimlerinin yine katılımcılar tarafından değerlendirilmesiyle alınan geri dönüşlerin el yazısı notlarından alınan dökümü aşağıda verilmiştir.

Atölye Katılımcılarının Sonuç Değerlendirmesi

Akademisyen

Saptamalar:

- Bölüm öğrenci sayısının fazlalığı ve akademisyen sayısının eksikliği, hoca-öğrenci ilişkisinin türünü ve niteliğini belirliyor...
- İç paydaş etkileşimi küçük ölçekli üniversitelerde daha güçlü...

Sorunlar:

- Stüdyolarda (proje kodlarında) rotasyonunun olmaması, ders yükünün fazlalığı, akademisyen sayısının yetersizliği
- Özgün üretimlerden yükselmeye dair olmaması, yayın baskısı
- Performans ve teşvikin olmaması
- Kalite çalışmaları dolayısıyla eklenen idari görevlerin yoğun zaman alması
- Akademik tektipleşme
- Farklı profildeki hocaların yükseltme kriterleriyle (Doktoralı, İngilizce puanı 85 olan vs.) kaybedilmesi

Öneriler:

- Akademik performansa ve teşvik mekanizmalarına önem verilmesi
- Öğrenci-öğretim üyesi iş birliğinin akademik özgürlük ortamında teşvik edilmesi
- Farklı disiplinlerden akademisyenlerin iş birliği yaparak araştırma geliştirebilmesi
- Kütüphane ve kaynak çeşitliliğinin sağlanması
- BAP (Bilimsel Araştırma Projeleri) olanaklarının bulunması
- Odaların eğitim süreçlerine entegre edilmesi
- Müfredat dışı etkinliklerin teşvik edilmesi
- Değerlendirme süreçlerinde şeffaflık (ör. sınav kâğıtlarının gösterilmesi)
- Değerlendirmelere yönelik düzenli geri bildirim yapılması
- Fakülteler arası iş birliğinin desteklenmesi
- Mimarlık temalı derslerde farklı disiplinlerle ortak çalışmalar ve seminerlerin düzenlenmesi
- Lisans düzeyinde TÜBİTAK, laboratuvar projeleri gibi programların akademisyenlerle ortaklık içinde yürütülmesi

Meslek Odaları / Kuruluşlar

Öneriler:

- Odaların eğitime katkı sağlaması (mesleki tanışma, pratik, staj vs.)
- Kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalar
- Toplumsal katkı faaliyetlerinin artırılması (Temel eğitim okulları, sevgi evleri vb.)

Üst Yönetim

Sorunlar:

- Mimarlık eğitiminin anlaşılabilmesi
- İdarecilerin mimar olmayışı

Ortak Müfredat ve Disiplinlerarası İşbirliği Olanakları

Saptamalar/öneriler:

- Türkiye genelinde bölümlerin ortak müfredat çalışması geliştirmesi (Fiziksel çevre denetimi, stüdyo vb. derslerde. Örneğin: Mardin'in geleneksel konut alanının doğal haliyle iklimlendirmeye uyumunun öğrencilere aktarımı, öğrenciler arasında etkileşim)
- Uygulamalı derslerde bölüm içi veya bölümler arası etkileşimin desteklenmesi (Stüdyo – workshop – tüm serbest bölüm içi faaliyetler – serbest/genel seçmeli derslerde ortak çalışma), Ekip çalışmasına yönelik ders izlenceleri/çıktılarının organize edilmesi.
- İlk yıldan itibaren farklı fakülte/bölüm disiplinlerde öğrencilerin tanışıklık ve etkileşimlerinin sağlanması
- Farklı üniversite öğrencilerinin sosyal grup/topluluk oluşturmalarının – üretim-yapabilme zeminine katkı sağlaması
- Mevcut durumda mimarlık bölümlerinde kontenjan fazlası var. Yeni açılan fakülte/bölümlerin öğrenci kontenjan sayılarının makul sayıda sürdürülebilir ölçü ve politikalarla tutulması gerekli.
- Akran Öğrenmesi: Akademik ve idari konulardaki akran destekleyici stratejilerin geliştirilmesi gerekli.
- Erasmus gibi uluslararası bilgi-görgüyü artıracak platformlara katılımın teşvik edilmesi
- Öğrenci yarışmalarına (ulusal–uluslararası) katılımın desteklemesi, sürece danışmanlık ve rehberlik edilmesi.

Üst Kurumlar

Saptamalar/öneriler:

- Yönetmelikler: Üst ölçekte (YÖK, Üniversite) bağlı olunan yönetmeliklerdeki kısıtlama ve boşluklar. Mimarlık eğitimine özgü, stüdyolar başta olmak üzere dersler özelinde uygulama yönergeleriyle işleyişlerin düzenlenmesi gerekli.
- Mimarlık bölümlerinin kurum yönetimi ve kurullarda aktif katılımı sağlanmalı, temsil edilmeli

İdari ve Yerel Yönetim

Öneriler:

- Ortak proje, çalıştay, seminerler düzenlenmesi
- Stüdyo ve yarışma & proje jürilerine karşılıklı katılım

Mezunlar

Öneriler:

- Mezunlardan eğitimin içeriğine ve program hedeflerinin başarımına ilişkin geri bildirim alınması
- Mezunların deneyimlerinin öğrencilere aktarılması
- Mezunlarla ilişkilerin sistematik ve sürekli kılınması
- Mezun dernek ve iletişiminin örgütlülüğünün sağlanması

Mekân (Eğitim ve Kent Mekânları)

Saptamalar/Öneriler:

- Kent mekânları bir eğitim öznesi olarak mimarlık eğitiminde önemlidir.
- Stüdyo kültürü üretmek/yaratmak aidiyet açısından önemlidir.
- Stüdyonun mekânsal kalitesi, mekânın deneyimi öğrenmeyi etkiler.
- Esnek kullanımlı stüdyo mekânları (tüm öğrencilerin bir araya gelebileceği eğitim mekânları)
- Eğitim mekânlarının 7/24 açık olması
- Öğrenciler için kişisel mekânlar (depolama)
- Stüdyoların altyapısı güçlenmeli (maket atölyesi, mutfak vb. mekânlar işleviyle entegre olmalı)

Yapay Zekâ

Saptamalar/Öneriler:

- Yapay zekâ eğitime yardımcı bir aktör olarak düşünülmelidir.
- Yapay zekânın etik çerçevede sınırlarının çizilmesi gereklidir.
- Yapay zekâ protokolü üniversite tarafından geliştirilmeli.
- Üniversitelerde yapay zekâ eğitimleri olmalı (hem akademisyenlere hem öğrencilere)

Diğer Öneriler

- Üniversite öncesi eğitimin niteliğinin artırılması ve özelleşmesi

Atölyenin kapanış etabında katılımcıların son değerlendirmesi Atölye Yöneticisi tarafından tüm atölye katılımcılarına sunularak tartışmaya açılmıştır. Bu etapta katılımcıların soruları ve açıklamalarıyla ilave değerlendirmeler yapılmıştır. Bu ilave açılımlar aşağıda ana başlıklar altında aşağıda özetlenmiştir.

Tartışma Etapında Yapılan İlave/Açıklayıcı Değerlendirmeler/Açılımlar

Farklı üniversitelerin fakülteleri arasında, özellikle farklı iklim ve bölgesel koşullara sahip alanlarda yürütülebilecek ortak projeler aracılığıyla işbirliği geliştirilebilir. Mimarlık fakülteleri bu türden iş birliklerine öncülük edebilir. Bu kapsamda, söz konusu projeler ders müfredatına entegre edilebilir ve çoklu üniversite katılımıyla hem yüz yüze hem de çevrim içi yürütülebilir.

Farklı fakülteler arasında, özellikle mimarlık ve inşaat mühendisliği gibi alanlarda, ortak bir bilgi havuzu oluşturularak disiplinler arası üretim ortamları teşvik edilebilir. Bu tür yapılar, öğrencilerin etkileşim yoluyla deneyim kazanmasını sağlar ve yaparak öğrenmeyi destekler.

Uluslararası örneklerde, öğrenciler benzer süreçlerde belirli birimlere yönlendirilerek iş birliği içinde çalışmaktadır. Bu bağlamda, BIM (Yapı Bilgi Modellemesi) sistemlerinin etkisi ve kullanımı da değerlendirilmeli ve ders içeriklerine uygun biçimde entegre edilmelidir.

Yerel yönetmelikler doğrultusunda, stüdyo ve tasarım eğitimi bağlamında ders yapıları yeniden ele alınabilir.

Örnek Uygulamalar: Bazı üniversitelerde, öğrenci temsilcilerinin önerisiyle danışma kurullarında alınan kararlar sonucunda stüdyo süreçleri değiştirilmiş ve öğrenci kulüpleri aracılığıyla 7/24 kullanıma açık sosyal ve akademik alanlar kurgulanmıştır. Bu mekânlar fiziksel olmasa da, çevrim içi platformlar üzerinden tartışma ve çalışma ortamları sunmaktadır. Akademisyenler, bu ortamlarda gözlemci ve kolaylaştırıcı rolleriyle yer alabilir. Web blog yazımı gibi araçlarla öğrencilerin içerik üretmesi ve bu içeriklerin süreç temelli değerlendirmelere dahil edilmesi teşvik edilebilir.

Ortak kullanılan kulüp alanları, afet sonrası farkındalık ve psikolojik destek amaçlı projelerde de değerlendirilebilir. Örneğin, psikoloji öğrencilerinin de katılımıyla afet sonrası destek odaklı kulüpler kurulabilir ve proje temelli çalışmalar geliştirilebilir.

Afet Tasarımı Örneği: Depremin hemen ardından öğrenciler tarafından “Acil Afet Tasarımı Stüdyosu” adıyla bir oluşum kurulmuştur. Farklı disiplinlerden öğrenciler bu süreçte sosyal medya aracılığıyla katılım sağlamış ve yapılan üretimleri çevrimiçi platformlarda paylaşmıştır. Bu süreç daha sonra staj programına entegre edilmiş ve söz konusu staj, doğrudan öğrenciler tarafından yönetilmiştir.

Bazı fakültelerde, temizlik dahil olmak üzere tüm fiziksel alanların öğrencilerin kullanımına bırakılması ile stüdyo alanları tamamen öğrenci inisiyatifine teslim edilmiştir.

Bu süreçte, “aidiyet duygusu” yüksek topluluklar ile “mimarlık topluluğu” ve “stüdyo V” gibi öğrenci oluşumları aktif biçimde çalışmakta ve katma değer üretmektedir.

5.2. Özgünlüğün/Özgürlüğün Bağlamı: Özgünlüklerin İlanı, Özgürlüklerin İnşası

Moderatör ve Raportörler

Prof. Dr. Yenal AKGÜN
Dr. Öğr. Üyesi Zeynep DÜNDAR
Ar. Gör. Dr. Özgür GÖKMEN

Moderatör, Dokuz Eylül Üniversitesi
Raportör, Dokuz Eylül Üniversitesi
Raportör, Dokuz Eylül Üniversitesi

Katılımcılar

Dr. Öğr. Üyesi F. Süphan SOMALI
Dr. Öğr. Üyesi Gonca ÖZER YAMAN
Doç. Dr. Ebru KAMACI KARAHAN
Doç. Dr. Özlem ŞENYİĞİT SARIKAYA
Prof. Dr. Cahide AYDIN İPEKÇİ
Doç. Dr. Leyla SURİ
Dr. Öğr. Üyesi N. Ömer SAATÇIOĞLU
Prof. Dr. Nilgün KULOĞLU
Doç. Dr. Funda GENÇER
Prof. Dr. Burak ALTINIŞIK
Dr. Öğr. Üyesi Nur Selcen KARAASLAN
Doç. Dr. Başak UÇAR KIRMIZIGÜL
Dr. Öğr. Üyesi Murat SÖNMEZ
Dr. Öğr. Üyesi Burçin BAŞYAZICI
Dr. Öğr. Üyesi Serhat ULUBAY
Prof. Dr. Mine ÖZKAR
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa EYYAMOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Nuray BENLİ YILDIZ
Doç. Dr. Onurcan ÇAKIR

Balıkesir Üniversitesi
Bingöl Üniversitesi
Bursa Teknik Üniversitesi
Çukurova Üniversitesi
Gebze Teknik Üniversitesi
İstanbul Ticaret Üniversitesi
İstanbul Gelişim Üniversitesi
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Siirt Üniversitesi
TED Üniversitesi
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Yeditepe Üniversitesi
Yıldız Teknik Üniversitesi
İstanbul Teknik Üniversitesi (MİAK-MAK Üyesi)
Bahçeşehir Kıbrıs Üniversitesi
Düzce Üniversitesi
İzmir Demokrasi Üniversitesi

1. Giriş

Özgünlüklerin/ Özgürlüklerin Bağlamı Atölyesi, 58. Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu (MOBBIG) Toplantısı kapsamında 17 Mayıs 2025 Cumartesi gününde Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Mimarlık Fakültesi binası ST-1 no'lu stüdyoda saat 09:30-17:30 arasında yapıldı. Organizasyon hazırlık aşamasında atölye moderatörü olacağı açıklanan DEÜ Mimarlık Bölümünden Prof. Dr. Hümeysra Birol'un son dakikada bir mazereti çıkması sebebiyle, atölye çalışmasını yine aynı bölümden Prof. Dr. Yenal Akgün modere etti. Ancak işleyiş, ağırlıklı olarak Prof. Dr. H. Birol'un hazırladığı atölye kurgusu üzerinden devam etti.

2. Atölyenin İşleyişi ve Sorular

Atölye kapsamında, öncelikle diğer atölyeler ile senkron olarak çalışan üç adet çalışma grubu, katılımcıların tercihleri doğrultusunda oluşturuldu. Ayrılan üç çalışma grubu, stüdyo mekanının farklı noktalarında masa çerçevesinde toplandı. Moderatörün, raportörlerin ve çalışma grubunun üyelerinin kendilerini tanıtmaları sonrası çalışmalar başladı. Atölye, moderatörlerin hazırladığı ve aşağıda sıralanan beş sorunun, çalışma gruplarına sorulması, sonrasında bu cevapların toplanarak gruplanması ve tartışılması şeklinde ilerledi. Sorular teker teker sorulduktan sonra öncelikle her katılımcının bireysel cevabını, diğer katılımcılara okumadan, post-itlere yazması beklendi. Bu şekilde öncelikle katılımcıların diğer katılımcıları etkilemesinin önüne geçilmesine çalışıldı. Tüm katılımcıların cevapları toplandıktan sonra çalışma grubu üyelerinin cevaplarını kısaca anlatması ve bu konuda yaşadıkları deneyimleri çalışma grubu ile paylaşması beklendi. Bu paylaşımlar esnasında karşılıklı fikir alışverişlerinin, tartışma ve önerilerin oluşması beklendi.

Çalışma grubunun beş soruyu da yanıtlaması ve kısaca bir görüş alışverişi yapılması sonrası üç atölyenin moderatörleri bir sonraki çalışma grubunun masasına giderek aynı soruları sordular ve bu döngü üç kere tekrarlandı. Her üç çalışma grubunun tüm sorulara yanıt vermesi sonrasında bir ara verildi. Ara esnasında raportörler ve atölye moderatörü Prof. Akgün, katılımcıların post-itlere yazılmış cevaplarını benzerliklerine göre hızlıca gruplayarak, stüdyo içinde görünebilecek bir yere astılar. Katılımcılar da bu esnada verilen cevapları inceleme fırsatı da buldular.

Atölye Soruları:

1. Kurumunuzun çevresel bağlamını (mimarlık okulu-kent, mimarlık okulu-kampüs, kampüs-kent, vb.) tanımlayınız.
2. İçinde bulunduğunuz kentin/bölgenin, bölümünüz ile ilişkilenen kurumsal/ örgütsel bağlamını (yerel/ merkezi İdare, meslek odası, STK, vb.) tanımlayınız.
3. İçinde bulunduğunuz kentin/bölgenin kültürel bağlamını ve kültürel ortamın eğitim ortamınıza etkisini tanımlayınız (kültürel etkinlikler, tarihi derinlik, toplumsal tolerans, çok kültürlülük, vb.).
4. Kurumunuzdaki öğrencilerin bağlamını, geldikleri ülke, bölge vb. değerlendiriniz. Olası çeşitlilik ya da tektipleşmenin eğitime etkisini tartışınız.
5. İçinde bulunduğumuz yerin çevresel/ örgütsel/ kültürel bağlamı ve eğitimin mevcut şablonları çerçevesinde bölümünüz mimarlık eğitiminin özgün yönünü oluşturabileceğini düşündüğünüz yaratıcı boşluklar neler olabilir?

Verilen ara sonrası oturumda, öncelikli olarak çalışma grubu her bir soruya odaklanmak amacıyla beşe ayrıldı. Her soruya ait olan post-itler bu alt çalışma gruplarına dağıtıldı ve grupların bu cevapları gruplamaları, tartışmaları ve belirli sonuçlar çıkarmaları istendi. Bu oturumun devamında alt çalışma gruplarının kendi içlerindeki çalışmalar sürdü. Moderatör Prof. Akgün, sırayla tüm alt çalışma gruplarını ziyaret ederek onları yönlendirdi ve sorularına yanıt verdi. Bu oturumun sonunda yine bir ara verildi ve ara sonrası son oturum olan, atölye sonuç raporlarının sunumu, oturumuna geçildi. Bu oturumda, her alt çalışma grubunda temsilciler, ya da tüm alt çalışma grubu, elde ettikleri sonuçları ve önerilerini tüm atölye ekibine sundular.

3. Sonuçlar ve Değerlendirme

Atölye süresince elde edilen veriler ve sonuçlar soru bazlı olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler aşağıda açıklanmıştır. Soruların değerlendirilmesine ek olarak ise, oturumlar sonunda katılımcıların görüş, eleştiri ve önerileri üzerine değerlendirmeler ayrıca sıralanmıştır.

Soru 1'e dair değerlendirmeler:

Alt çalışma grubu bu soruyu üç alt başlığa bölerek (mimarlık bölümü ile kent ilişkisi, mimarlık bölümü ile kampüs ilişkisi ve kampüs ile kent ilişkisi) değerlendirmiştir. Atölyeye katılan 46 katılımcının değerlendirmeleri sonucunda, mimarlık bölümü ile bulunduğu kentin fiziksel ve sosyal olarak ilişkide olduğunu düşünen katılımcılar 22 iken, bu ilişkinin eksik ya da yetersiz olduğunu düşünen katılımcı sayısı 15'tir. Mimarlık bölümü ile kampüs arasındaki ilişkinin yeterli düzeyde olduğunu düşünen katılımcı sayısı 21 iken, yetersiz olduğunu düşünen katılımcı sayısı 22 olmuştur. Kampüs ile kent ilişkisinin yeterli olduğunu düşünen katılımcılar 23 iken, bu konuda üniversitesinin yetersiz olduğunu düşünen katılımcı sayısı ise 15 olmuştur. Bu yanıtlara bakıldığında genel olarak tüm mimarlık bölümlerinin takribi yarısının ana kampüs ve kent ile olan fiziksel ve sosyal ilişkisinin yetersiz olduğu sonucuna erişilebilir.

Verilen cevaplar tek tek incelendiğinde ise, bazı konuların bazı katılımcılar için olumlu, bazıları için olumsuz bir durum oluşturduğu da görülebilir. Örneğin bazı katılımcılar kentten uzak ama yeşilin içinde bir bölüme sahip olmanın avantaj olduğunu düşünürken bazı katılımcılar bu uzaklığın olumsuz olduğu değerlendirmesi yapmıştır. Benzer olarak, farklı bölüm ve fakülteler ile iç içe/ aynı binada olmanın avantaj olduğunu düşünen katılımcılar olduğu gibi, bunun bir sorun olduğunu düşünen katılımcılar da olmuştur.

Katılımcıların sorun olarak gördüğü noktalar incelendiğinde ise bazı konuların çok sık tekrar edildiği görülmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

- Bölümün lokasyonunun tarihi/ kültürel/ sosyal merkezlere uzaklığı ve toplu taşıma problemleri
- Kampüs içinde ofis, derslik ve birimlerin aralarının çok uzak olmasından dolayı oluşan problemler
- Tek bir düşey yapı içinde birçok yapının bir arada olmasından dolayı, fiziken yakın ama ilişkisel olarak çok uzak olunması problemleri
- Fiziki mekân yetersizlikleri

Soru 2'ye dair değerlendirmeler:

Alt çalışma grubunun tüm yanıtları incelemesi sonucunda, neredeyse tüm mimarlık bölümlerinin bulundukları ilin meslek odası ile ilişkide olduğu anlaşılmıştır. Meslek odası ile ilişkilerin genelde mezunların, yarı zamanlı öğretim elemanlarının meslek odasında görev alması, öğrenci topluluklarının bu ilişkileri kurması gibi yollarla kurulduğu görülmektedir. Mimarlık bölümlerinin bulunduğu bazı illerde meslek odasının kurulmamış olması, ya da bazı büyük şehirlerde (örneğin İstanbul) çok fazla üniversite ve mimarlık bölümü bulunmasından dolayı meslek odası ile ilişkilerin çok bölünmüş olması ise sorun olarak ortaya konmuştur.

Buna karşın yerel idarelerle ilişkinin görece düşük olduğu (yarı yarıya) olduğu görülmüştür. Bu konudaki ilişkileri arttırmak adına tasarım stüdyosu konularının yerel yönetimlerle beraber kararlaştırılmasının, onları bazı derslere entegre etme çabalarının, ilişkileri arttırmak adına yaygın olarak kullanılan bir yöntem olduğu anlaşılmıştır.

STK'lar ile ilişkilerin ise bölümlerin genelinde yetersiz olduğu görülmüştür. Bunun sebebine dair net bir görüş ve çözüm önerisi atölyede elde edilememiştir.

Soru 3'e dair değerlendirmeler:

Alt çalışma grubunun tüm yanıtları incelemesi sonucunda, tarihi derinlik, çok katmanlılık, farklı kültürlerin halen bulunduğu ya da geçmişte yaşadığı kentlerde bulunan mimarlık bölümlerinin bu çok katmanlılıktan olumlu yönde yararlandığı sonucunu çıkarılabilir. Ancak İstanbul gibi büyük metropollerde, bu çok katmanlı tarihsel dokunun yer yer çok zedelenmiş olması ve kimliksiz bir kentsel dokunun oluşmasının da negatif etkileri olduğu da ayrıca dile getirilmiştir. Bir katılımcı bu durumu, *"kentin fiziksel çevresi, derslerde anlatılan her şeye neredeyse tamamen zıt"* diye tariflemiştir.

Büyük kentlerdeki bölümlerin kentteki kültürel etkinliklerin çokluğundan dolayı avantajlı olduğu görülürken, bazı üniversitelerin, kültürel etkinliklere dair bu açıkları kendi etkinliklerini yıl boyu düzenleyerek kapatmaya çalıştığı, bu etkinlikleri kampüse taşımaya çalıştığı da verilen cevaplardan anlaşılmaktadır.

Toplumsal tolerans vb. konularda bir yorum yapılabilecek ve sonuca varılabilecek sayıda ve nitelikte cevap alınamamıştır.

Soru 4'e dair değerlendirmeler:

Atölye çalışmasında, mimarlık eğitimi alan öğrencilerin demografik ve kültürel çeşitliliği ile bu çeşitliliğin eğitim süreçlerine etkisi kapsamlı biçimde tartışılmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda, Türkçe eğitim veren birçok devlet üniversitelerinde dahi uluslararası öğrencilerin sayısının son yıllarda arttığı, ancak bu öğrencilerin birçoğunun Türkçe dil yeterliliğinin akademik eğitim düzeyine ulaşmadığı ifade edilmiştir. Buna karşın bazı katılımcılar, Türkçe yeterliliği konusundaki bu genellemenin her öğrenci için geçerli olmadığını belirterek farklı görüşler ortaya koymuştur.

Uluslararası öğrencilerin yaşadığı başlıca sorunlardan biri ise entegrasyon güçlükleri olarak öne çıkmıştır. Bu bağlamda, bazı üniversitelerin öğrenci toplulukları aracılığıyla sosyal uyumu desteklemeye çalıştığı, çeşitli kültürel etkinlikler düzenleyerek farklı arka planlardan gelen öğrencileri bir araya getirmeyi hedeflediği belirtilmiştir. Vakıf üniversitelerinde ise öğrenci profili, üniversitenin politikaları doğrultusunda çok daha farklılık göstermektedir. Bazı vakıf üniversiteleri çok uluslu öğrencilere daha fazla sahipken, bazıları daha homojen bir yapıya sahiptir.

Öte yandan, Erasmus ve benzeri değişim programları kapsamında gelen yabancı öğrenci sayısında son dönemde azalma gözlemlendiği dile getirilmiştir.

Ekonomik koşulların ağırlaşması ve küçük şehirlerdeki donatı eksikleri öğrencilerin büyük şehirlerden küçük şehirlere taşınmasını ya da ailelerinin bulunduğu şehirlerden uzak yerlerde okumalarını zorlaştırmakta, bu da öğrenci dağılımında önemli bir kırılmaya yol açmaktadır. Bu durumun özellikle vakıf üniversitelerinde daha belirgin hissedildiği vurgulanmıştır. Bazı bölümlerin kontenjanlarını dolduramadığı ifade edilmiştir.

Ayrıca, 2023 yılında yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası, deprem riski ve fiziksel altyapı yetersizlikleri nedeniyle bu depremlerden etkilenen bölgelerdeki mimarlık bölümlerinin tercih edilmediği dile getirilmiştir.

Soru 5'e dair değerlendirmeler:

Bu soru çevresinde yürütülen tartışmalar, mimarlık bölümlerinin içinde bulundukları çevresel, örgütsel ve kültürel bağlamların, mimarlık eğitiminde özgünlüklerin geliştirilmesi için farklı düzeylerde yaratıcı boşluklar barındırdığını ortaya koymuştur. Katılımcıların değerlendirmelerine göre, bazı bölümlerin sahip olduğu mekânsal, akademik ve bağlamsal avantajlar, bölüm eğitiminde özgün yönler geliştirme konusunda önemli potansiyeller sunmaktadır.

Katılımcıların özellikle öne çıkardığı özgünlük alanlarından biri, bölüm kadrosunun genç ve dinamik yapısıdır. Genç akademik kadroların yenilikçi yaklaşımlara daha açık olması, pedagojik esneklik sağlaması ve güncel mimarlık gündemlerine daha hızlı uyum sağlayabilmesi, eğitimi özgünleştiren önemli bir unsur olarak tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra, bazı bölümlerin yer aldığı fiziksel ve tarihsel bağlamın –örneğin bir tarihi kent merkezinde konumlanmış olmalarının– öğrencilerin mekânla doğrudan ilişki kurarak yerel mimariyi, malzemeyi ve kültürü deneyimlemelerine katkı sunduğu ifade edilmiştir.

Müfredat dışı faaliyetlerin çeşitliliği ve bu faaliyetlerin eğitimle entegrasyonu da özgünlük yaratan bir başka boyut olarak değerlendirilmiştir. Atölye, yarışma, öğrenci kulüpleri, kamusal müdahaleler ve sosyal sorumluluk projeleri gibi etkinliklerin eğitim ortamına dinamizm kattığı ve öğrencilerin kendi yeteneklerini daha özgürce ortaya koymalarına olanak sağladığı vurgulanmıştır.

Sanayi ve sivil toplum kuruluşlarıyla kurulan işbirliklerinin hem mesleki pratiğe yakınlık sağlaması hem de toplumsal katkı yönünde duyarlılık geliştirmesi açısından önemli olduğu belirtilmiştir. Bu tür ortaklıklar sayesinde, öğrencilerin disiplinlerarası çalışma alışkanlığı kazandığı ve çözüm odaklı yaklaşımlar geliştirdiği aktarılmıştır.

Özelleşmiş ya da belirli temalar üzerine odaklanan eğitim modellerinin de mimarlık okullarını daha özgün kıldığı yönünde görüşler paylaşılmıştır.

Ayrıca, üniversitelerin mekânsal olanaklarının –örneğin büyük, donanımlı stüdyolar, üretim atölyeleri, dijital laboratuvarlar vb.– genişliğinin, öğrencilerin deneyimsel öğrenme süreçlerine doğrudan katkı sağladığı ve yaratıcılığı desteklediği ifade edilmiştir. Eleştirel düşünme odaklı eğitim anlayışının bazı bölümlerde belirginleşmiş olması, bu bölümlerde özgürlük ve özgünlüğün daha çok örtüştüğü bir eğitim iklimi oluştuğunu göstermektedir.

Genel değerlendirmeler:

Atölye çalışmasının sonunda katılımcılardan genel değerlendirmelerini paylaşmaları istenmiştir. Bu kapsamda bir katılımcı, tartışmaların ağırlıklı olarak fiziksel bağlam üzerinden yürütülmesinin sınırlayıcı olduğunu belirtmiştir. Katılımcıya göre, mimarlık eğitiminin özgünlüğünü sağlayabilecek yaratıcı boşluklar yalnızca mekân, yapı ya da çevre üzerinden değil; ilişkisellik, mekân siyaseti, akademik özgürlük, pedagojik özerklik ve özneler arası etkileşim gibi daha derin katmanlar üzerinden de ele alınmalıdır. Bu doğrultuda, "özgürlük" kavramının yalnızca bireysel tercih düzeyinde kalmaması; kurumsal yapı, programlar ve pedagojik yaklaşımlarda da karşılığını bulması gerektiği vurgulanmıştır. Atölye, tüm bu tartışmalar ve katkılar ile sona ermiştir.

EK 1: MOBBİG (Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu) Tüzüğü

Amaç: Mimarlık eğitimi yapan kurumlar arasında diyalog ortamının oluşturulması, iletişimin sağlanmasıdır.

Niteliği: Bir karar organı olmaktan çok, bir danışma organıdır.

Katılımcılar: Mimarlık Bölüm Başkanları ve/veya yardımcıları, veya önerilen temsilcilerdir. Görev süresi bitmiş olan bölüm başkanı, toplantıya yeni başkanla birlikte katılır. Çeşitli konular için kurulan komisyonlar da toplantılara davet edilebilir.

Süresi: Yılda en az iki kez toplanır.

Yeri: Her toplantı farklı bölümlerin evsahipliğinde yapılır.

Gündemin saptanması: Toplantının yapıldığı bölüm tarafından yürütülür. Toplantıda alınan kararlar o bölümün sekreteryası tarafından diğer bölümlere iletilir. Ayrıca uygun görülen kişi ve gruplara toplantı sonuçları bir rapor halinde ulaştırılır.

Başkan: Toplantının yapıldığı bölümün başkanı, toplantı başkanıdır.

Etkinlikleri: Bülten, yurtdışı ilişkiler, yaz okulları, v.b. Tüm bu gruplar için alt gruplar da oluşturulabilir.

Yürürlük: Bu yönerge 10 Mayıs 1996'da İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yapılan MOBBİG II. Toplantısında, katılan tüm bölüm başkanları tarafından onaylanmıştır.

MOBBİG Tüzüğü Değişiklik Önerisi (16 Mayıs 2025):

Amaç: Mimarlık eğitimi veren kurumlar arasında diyalog ortamının oluşturulması, iletişimin sağlanmasıdır.

Niteliği: Bir karar organı olmaktan çok, bir danışma ve iletişim topluluğudur.

Katılımcılar: Mimarlık Bölüm Başkanları ve/veya yardımcıları, veya önerilen kurum temsilcileridir. Koordinasyon kurulu ve çeşitli konular için kurulan komisyonlar da toplantıların olağan katılımcılarıdır.

Toplantı sayısı: Yılda en az bir kez yüz yüze toplanır. Gerekğinde ek olarak çevrimiçi toplantı(lar) düzenlenebilir.

Toplantı yeri: Yüz yüze toplantılar farklı bölümlerin ev sahipliğinde yapılır.

Toplantı başkanı: Toplantının yapıldığı bölümün başkanı, toplantı başkanıdır.

Koordinasyon Kurulu: MOBBİG toplantılarının düzenlenmesi ve bölümler arası iletişimde koordinasyonu sağlamak üzere üç kişiden oluşur. Koordinasyon Kurulu üyeleri, MOBBİG toplantısına katılan bölüm başkanları tarafından mimarlık bölümleri öğretim üyeleri arasından seçilir. Koordinasyon Kurulu üyeleri üç yıl süreyle görev yapar.

Toplantı gündeminin saptanması: Toplantı gündemi ev sahibi kurum tarafından koordinasyon kurulu ile iletişim halinde belirlenir. Toplantı tarihi, yeri ve gündemi e-posta aracılığı ile diğer bölümlere iletilir.

Web Sayfası: MOBBİG ile ilgili bilgilerin verildiği, çalışma esaslarının yer aldığı ve toplantı sonuç raporlarının ve diğer çıktıların kamuoyu ile paylaşıldığı ortamdır. Koordinasyon Kurulu bu sayfanın sürekliliğini sağlar.

EK 1: MOBBİG (Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu) Tüzüğü

Toplantı sonuç raporu: Toplantıda alınan kararlar ve çalıştay raporları ev sahibi kurum tarafından diğer bölümlere iletilir ve MOBBİG web sayfasında yayınlanır. Ayrıca uygun görülen kişi ve kurumlara toplantı sonuçları bir rapor halinde ulaştırılır.

Etkinlikleri: Eğitim müfredatı, mimarlık eğitiminde uluslararası standartlar, mimarlık eğitiminin sorunları vb. ile ilgili komisyon çalışmaları, yurtiçi veya yurtdışı işbirlikleri, yaz okulları, forumlar vb. düzenlenmesini kapsar. Tüm bu etkinlikler için alt çalışma grupları oluşturulabilir.

MİAK-MAK üye seçimi: MİAK Mimarlık Eğitimi Akreditasyon Derneği MİAK-MAK Akreditasyon Kurulu'nun beş üyesi MOBBİG Toplantısı'na katılan bölüm başkanları tarafından kapalı seçim ve açık sayım yöntemiyle seçilir.

Yürürlük: Bu yönergenin ilk hali 10 Mayıs 1996'da İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yapılan MOBBİG II. Toplantısında, katılan tüm bölüm başkanları tarafından onaylanmış, 16 Mayıs 2025 tarihinde Dokuz Eylül Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 58. MOBBİG Toplantısında önerilen değişiklikler, katılan bölüm başkanları tarafından güncellenmiştir.

EK 2: 16.05.2025 tarihli MOBBİG58 Toplantısı Mimarlık Akreditasyon Kurulu Üye Seçimi Tutanağı

Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Konferans Salonu

1. Mimarlık Eğitimi Akreditasyon Derneği - Mimarlık Akreditasyon Kurulu'nun görev süresi dolan 2 üyesinin seçimi için MOBBİG 58 toplantısına ev sahipliği yapan Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Konferans Salonu'nda 17.00'da toplanılmıştır.
2. Divan Heyeti oluşturulması için önerilen adaylar için yapılan oylamada Prof. Dr. CÂNÂ BİLSEL Divan Başkanlığı'na, Prof. Dr. HİKMET GÖKMEN Divan Vekilliği'ne, Pınar SOYLU Divan Yazmanlığı'na oybirliği ile seçildi.
3. Oy birliği ile seçilmiş olan divan heyeti toplantı tutanağını imzalamaya oy birliği ile yetkili kılındı.
4. Katılım gösteren Mimarlık Bölüm Başkanları listesi ve MiAK'a bildirilen vekil listesi divan heyetine sunuldu ve sesli olarak okundu.
5. Görev süresi dolan Mimarlık Akreditasyon Kurulu Üyeleri Prof. Dr. MİNE ÖZKAR ve Doç. Dr. PINAR ARABACIOĞLU bilgisi haziruna bildirildi ve bölüm başkanlarına aday önerileri soruldu.
6. İTÜ Mimarlık Lisans Programı Bölüm Başkanı Vekili Prof. Dr. MİNE ÖZKAR, Doç. Dr. PINAR ARABACIOĞLU'nu; TED Üniversitesi Mimarlık Lisans Programı Bölümü Başkanı Doç. Dr. BAŞAK UÇAR Doç. Dr. BİLGE İMAMOĞLU'nu; MSGSÜ Mimarlık Lisans Programı Bölüm Başkanı Vekili Doç. İKBAL ECE POSTALCI Prof. Dr. ŞEBNEM HOŞKARA'yı; Gazi Üniversitesi Mimarlık Lisans Programı Bölüm Başkanı Vekili Prof. Dr. NAZAN KIRCI Prof. Dr. NAZAN KIRCI'yı aday olarak gösterdi.
7. Divan Başkanı başka aday önerisi olup olmadığını sordu. Aday gösterilen başka biri olmadığı için seçime geçildi.
8. 11 oy pusulası bölüm başkanlığı vekillerinden, 29 oy pusulası bölüm başkanları tarafından olmak üzere toplam 40 pusula kullanıldı. 2 aday için toplam 80 oy verildi.
9. Sandık açıldı ve imza ve pusulalar sayıldı. 40 imza ve 40 pusula sayıldı.
10. Doç. Dr. PINAR ARABACIOĞLU 36 oy, Prof. Dr. ŞEBNEM HOŞKARA 19 oy, Doç. Dr. BİLGE İMAMOĞLU 17 oy, Prof. Dr. NAZAN KIRCI 8 oy aldı.
11. Mimarlık Akreditasyon Kurulu'nun yeni üyeleri Doç. Dr. PINAR ARABACIOĞLU ve Prof. Dr. ŞEBNEM HOŞKARA olarak Bölüm başkanları tarafından seçildi.
12. Divan Başkanı seçim sonuçlarına itiraz olup olmadığını sordu. Herhangi bir itiraz gelmedi.
13. Seçim tutanağına itiraz gelmemesi üzerine kesinleşen seçim sonucunun MiAK-MAK'a bildirilmesine karar verilerek 17.30'da seçim tamamlandı.

Divan Başkanı
Prof. Dr. CÂNÂ BİLSEL

Divan Başkan Vekili
Prof. Dr. HİKMET GÖKMEN

Divan Yazmanı
Y. Mimar PINAR SOYLU